

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem III. & IV.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1762

Titulus X. De Provisione Pontificia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68067)

TITULUS X.
DE PROVISIONE PONTI-
FICIA.

Confer. Lib. 1. Decretal. tit. 3. Sext.
tit. 3. Clement. tit. 2.

§. 136.

Provisio Pontificia per Expectativas & Reservations
PROVISIO circa Beneficia fit vel per *Summum Pontificem*, vel per *Ordinarium Collatorem inferiorem*. Multa mentio apud Canonistas est de *Mandatis Apostolicis*, quibus Romanus Pontifex de Beneficiis provideri mandat, unde vocantur *Mandata de Providendo*. Si hæc in favorem alicujus determinati dentur ad Beneficium *vacaturum*, dicuntur *Expectativæ*: quando autem Papa suæ dispositioni Beneficia reservat, & prohibet Collatores ordinarios ad eorum Collationem adveniente vacatione procedere, vocantur *Reservations*. In Collectionibus SS. Canonum de ejusmodi Mandatis nihil reperitur ante tempora Alexandri III. 68.). Morosis Collatoribus da-

68.) Notat hoc FRANC. FLORENS ad lib. III. Decretal. Tit. V. tom. 2. fol. 307. Formulam eorum temporum reperimus in

dabantur *Monitoria*, dein *Præceptorie*, demum *Executorie* 69.). Dabantur hæc Mandata pro pauperibus, qui Beneficio carebant, & ideo dicebantur data *in forma pauperum*, *in forma communi*, vel *in forma cum secundum Apostolum* 70.).

§. 137. Si formulam scribendi respiciamus, aliqua Pontificia Provisio vocatur *in forma Dignum* 71.), qua Pontifex concedit Beneficium supplicanti, si post diligentem examinationem Ordinarius idoneum repererit.

Hæc

---

in Epistola 43. ALEXANDRI III. adjecta Epistolis PETRI Cellensis, ubi commendatur Abbati & Capitulo S. Remigii quidam Clericus his verbis: *Caritati vestre preces affectuosas porrigimus &c.* Ibid. Epist. 7. *Commendamus rogantes, & rogando mandantes &c.*

69.) C. 30. 37. 39. de Rescript.

70.) Talem adhibet INNOCENTIUS III. C. 16. de Præbend. De hac forma videri potest REBUFFUS Prax. Benefic. part. 1. tit. de Rescript. *in forma comm.*

71.) Nomine sumpto a primis verbis Rescripti: *Dignum arbitramur, & congruum, ut illis se reddat Sedes Apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur &c.*

Hæc forma vel est *Antiqua*, qua usus est Pontifex circa Beneficia sibi aliunde non reservata : vel *Novissima*, qua expediuntur Provisiones de Beneficiis reservatis Sedi Apostolicæ ; & præstituuntur Executori triginta dies, intra quos Provisionem facere tenetur 72.), *Visis* Literis Apostolicis, & *Visa* informatione de verificatione precum &c. 73.). Alia Provisio dicitur in forma *Gratiosa*, qua Pontifex de capacitate Oratoris sat instructus ab-

---

72.) Vid. Constitutio PII V. apud FLAMIN. PARISIUM de Resign. Benefic. lib. VIII. q. 7. n. 197. De Executione harum Literarum vid. THOMAS DE ROSA de Executor. Liter. Apost. fol. 451.

73.) De *Visa* Ordinarii plura habet FEVRET de Abusu lib. III. c. 4. Putant aliqui cum VAN ESPEN p. 2. tit. 24. c. 1. n. 2. tali Rescripto non providere Papam de Beneficio, sed potius mandare, ut Ordinarius provideat, unde dici posse Mandatum *de providendo*. Alii sentiunt, vere providere Pontificem; sed conditionate, si Ordinarius eum idoneum repererit : hinc quando Episcopus instituto Examine expedierit *Visa*, collatum supplicanti censetur Beneficium

absolute ipsi providet de Beneficio, sine ulla commissione super Examine per Ordinarium faciendo 74.).

§. 138. Exspectativæ & Reservaciones primum erant *Generales* & *Speciales* circa determinatum aliquod Beneficium: de-terminatum etiam factæ sunt *Generales* de *Generales* toto aliquo genere Beneficiorum. Sic CLEMENS III. reservavit sibi *Collationem Beneficiorum apud Sedem Apostolicam vacantium*, allegans antiquam consuetudinem 75.); eandem reservationem renovavit BONIFACIUS VIII.

P &

---

cium a die Mandati Romæ expediti. Verius dici potest, Ordinarium conferre Beneficium Autoritate Apostolica, juxta tenorem Literarum Pontificiarum: *Ecclesiam eidem autoritate nostra conferas & assignes, inducens eundem in corporalem possessionem &c.*

74.) Hæ Literæ inscribuntur ipsi supplicanti hac forma: *Vitæ & Morum honestas, aliaque laudabilia probitatis & Virtutum merita nos inducunt &c. &c.* Si Orator fit Doctor aut Licentiatus in altiori scientia, tunc scribitur: *Literarum scientia, vitæ & morum honestas &c.* Si Regularis; *Religionis Zelus, vitæ merita &c.* Si Nobilis; *Nobilitas generis &c.*

75.) C. 2. de Præbend. in 6.

De Jure Rer. Eccles. Pars poster.

& CLEMENS V. 76.): ampliaverunt
JOANNES XXII. & BENEDICTUS XII.
77.).

Unde varia Regula Cancellaria. §. 139. Exinde ortæ sunt variæ Regula Cancellariæ, ubi de Reservationibus disponitur. *Prima* innovat Reservationes Constitutionis *Ad Regimen*, & *Execrabilis*. *Secunda* reservat generaliter omnes Ecclesias Episcopales, nec non Monasteria Virorum, valorem annum ducentorum florenorum auri communi æstimatione excedentia: item Beneficia omnia post obitum Collatorum vacantia. *Tertia* extendit reservationem Beneficiorum per affectuionem pacificam vacaturorum. *Quarta* reservat Dignitates majores post Pontificales in Cathedralibus, & Principales in Collegiatis Ecclesiis: item Beneficia Familiarium Papæ & Cardina-

---

76.) Extrav. 1. & 3. inter Commun. de Præbend.

77.) Extrav. *Execrabilis*, 4. & *ad Regimen*, 13. ibid. Querelas Anglorum de his Reservationibus, & Responsum Clementis VI. legere est apud ODO-
RIC. RAYNALD. ad ann. 1343. n. 90.
& ann. 1344. n. 55. seqq.

De Provisione Pontif. 227

dinalium. *Quinta, Sexta & Septima*
Beneficia variorum Curialium. *Octava*
Canonicatus & Præbendas in Ec-
clesiis S. Joannis Lateranensis, Prin-
cipis Apostolorum, & B. Mariæ Ma-
joris de Urbe. *Nona*, Beneficia octo
Mensium, seu sex Mensium intuitu
Episcoporum in sua Diœcesi residen-
tium 78.). Cum autem inter alia
Jura Pontificis circa Beneficia nume-
retur etiam Jus præventionis; & hac
occasione possent multæ fraudes ob-
reperere, ut pro Beneficiis supplice-
tur Romæ jam ante obitum Bene-
ficiati, quo artificio fere semper ef-
ficeretur, ut Romana Curia præ-

P 2   veniat

78.) Numeratæ sunt hæ Regulæ juxta
exemplar editum sub CLEMENTE XII.
Anno 1730. Cum autem Reservationes
in iis contentæ non tangerent Germanos,
nisi quatenus conformes sunt Concor-
datis Germaniæ; ideo a longiori Com-
mentario abstinemus. Videri possunt
QUINTILIAN. MANDOSIUS, & JOAN-
NES A CHOKIER Comment. in Regul.
Cancell. Apost. HIER. GONZALEZ ad
Regul. octav. Cancell. VAN ESPEN
Jur. Eccl. part. 2. tit. 23. c. 4. seqq. LEU-
REN. Fori Benefic. part. 2. sect. 3. c. 1.
§. 4. seqq.

veniat Episcopum in conferendo Beneficio: hinc provide statuitur Regula trigesima, quæ inscribitur *de verisimili notitia*, statuiturque, omnes gratias de Beneficiis per obitum vacantibus factas, nullius roboris esse, nisi post obitum, & ante Datam gratiarum hujusmodi tantum tempus effluerit, quod interim vacationes ipsæ de locis, in quibus personæ prædictæ decesserint, ad notitiam Papæ verisimiliter potuerint pervenire.

*Contra
Reser-
vationes
Jæpius
actum:*

§. 140. Tempore magni Schismatis ad finem Sæculi XIV. & initium Sæculi XV. auctæ sunt hæ Reservationes, cum singuli qui se pro Pontifice gerebant, fautores suos vellent gratiis cumulare. Actum est contra eas in Concilio CONSTANTIENSI, sed nihil definitum 79.). Acrius infite-

---

79.) Tempore hujus Concilii de Reservationibus scripserunt NICOLAUS DE CLEMANGIIS tract. de Ruina Ecclesiæ c. 5. seqq. PETRUS DE ALLIACO Monita de necessit. Reform. Eccles. c. 3. 6. 7. 9. 10. item de Regim. Eccles. ZABELLA, GERSON de Jurib. Eccles.

De Provisione Pontif. 229

stiterunt Patres Concilii BASILEENSIS
80.) qui abrogaverunt omnes Re-
servationes, *Reservationibus in Corpore
Juris expresse clausis 81.)*, & *his, quas
in terris Romanae Ecclesiae ratione directi
seu utilis domini mediate vel immedia-
te subjectis fieri contigerit, duntaxat ex-
ceptis. Quam Constitutionem Galli
ambabus ulnis amplexi sunt 82.)*.

§. 141. Germani per Concordata *Mode-
inter NICOLAUM V. & FRIDERICUM ratio
Imp. inita, receperunt inprimis Re- adhibi-
servationes Juris scripti, & conten- ta in
tas in Extravagantibus Execrabilis, Concor-
& Ad Regimen, ita modificatis, ut datis
reserventur omnes Dignitates & Be- Germa-
neficia vacantia apud Sedem Apo- niæ.
stolicam 83.)*: item vacantia per o-
bitum Cardinalium aut Officialium

P 3

ejus-

80.) Sess. 23. c. 6.

81.) Extravagantes *Execrabilis & ad Re-
gimen* censentur esse extra Corpus Juris.

82.) Modificationem aliquam attulerunt
Concordata Galliae inter LEONEM X.
& FRANCISCUM I. inita Anno 1516.

83.) Circa hæc Beneficia locum habet
moderatio C. 3. de Præbend. in 6. *ut ii,
ad quos eorundem Beneficiorum & Digni-
tatum spectat collatio, demum post mensura
a die,*

eiusdem Sedis, nec non verorum
 Commensalium Papæ 84.) : Benefi-
 cia etiam eorum, qui Autoritate
 Pontificia promoventur ad Regimen,
 quo obtento Beneficia priora va-
 cant: item qui eadem Autoritate
 deponuntur, privantur, transferun-
 tur, vel quarum Electio cassatur,
 Postulatio repellitur, Renuntiatio
 admittitur, seu Electio intra tem-
 pus Constitutionis NICOLAI III. 85.)
 Sedi Apostolicæ præsentata non fuit,
 Insuper reservantur majores Digni-
 tates post Pontificales in Cathedrali-
 bus, & Principales in Collegiatis
 Ecclesiis: item Beneficia alternis
 Mensibus vacantia; de his tamen,
 si

---

*a die, quo Dignitates seu Beneficia ipsa
 vacaverint, numerandum, a conferre va-
 leant. Declaratio autem hujus Reser-
 vationis habetur c. 34. ibid.*

- 84.) Quinam sint veri Commensales Pon-
 tificis ad hunc effectum, recensuit PAU-
 LUS III. Const. 3. anno 1534. subjun-
 cta declaratione anno 1543. item JU-
 LIUS III. Const. 21. ann. 1554. add.
 FLAM. PARIUS de Resignat. Bene-
 fic. lib. 2. q. 16. n. 36. seqq.
- 85.) C. Cupientes 6. de Elect. in 6.

De Provisione Pontif. 231

si intra tres Menses a die notæ vacationis in loco Beneficii, non apparuerit, quod alicui de illo Apostolica Autoritate provisum fuerit, Ordinarius Collator disponere potest. Promittit autem Pontifex, quod per quamcunque aliam Reservationem, Gratiam expectativam, aut *quamvis aliam dispositionem* 86.) non sit impediturus, quo minus de ceteris Dignitatibus & Beneficiis libere disponatur per illos, ad quos eorum Collatio, Provisio, Præsentatio, Electio seu quævis alia dispositio pertinet.

§. 142. Circa hæc tamen variis posterioribus Indultis, vel Transactis, aut consuetudine in favorem quarundam Ecclesiarum multa introducta fuerunt e. c. ut Præpositura, quæ in his Regionibus major censetur Dignitas post Pontificalem, pluribus

Quibus per posteriora Indulta frequenter derogatum.

P 4

86.) His verbis videtur excludi Jus Præventionis, quod tamen circa Beneficia, de quibus Pontifex intra tres Menses non providit, vigere in Germania docet NICOLARTS Prax. Benefic. fol. 155. CHOKIER ad Regul. Cancell. fol. 117. n. 5.

ribus Capitularium suffragiis conferatur: ut Pontificia Collatio alternativorum Mensium fere ad solos Canonicatus restringatur, vel etiam quibusdam Episcopis, imo & Principibus Laicis 87.) competat nominatio in iisdem Mensibus: ut in Collatione Ecclesiarum Parochialium se non immisceat Sedes Apostolica, etiamsi illæ nec ad Præsentationem Patronorum Laicorum, nec per Concursum conferantur: ut Dignitates & Officia, quæ simul cum Canonicatu vacant in Mensibus Papalibus, passim per suffragia Capitularium concedantur, Pontifex autem solum provideat de Canonicatu 88.)

§. 143.

87.) In Bavaria Seren. Duces in Collegiatis Ecclesiis nominant ad principales Dignitates, & etiam in Mensibus Papalibus ad Canonicatus, ac quasdam Parochias.

88.) Quamvis vi Concordatorum possit Pontifex de ejusmodi Dignitate vel Officio simul cum Canonicatu disporre, ob plura tamen præjudicia, censent Capitula Germaniæ se habere jus quæsitum.

§. 143. Postquam de Reservatio-*Expec-*
nibus Pontificiis dictum est, pauca *tative*
notari oportet de *Exspectantiis* juxta *per Tri-*
hodiernam Germaniæ praxin. Usum *denti-*
& Abusum Gratiarum *Exspectativa-*
rum, post multas Germanorum in-*tandem*
stantias, penitus sustulit Concilium *sublatæ*
TRIDENTINUM 89.), cujus Decreto *sunt.*
etiam prohibitum videtur, ne assu-
matur Canonicus supernumerarius
ad vacaturam Præbendam 90.): sunt
tamen aliquæ Ecclesiæ tam Colle-
giatæ, quam Cathedrales, quarum
reditus variis fatis adeo accisi sunt,
ut solum Senioribus provideri de iis
possit. De his non intelligitur De-
cretum Tridentinum, uti nec de
Coadjutoriis Episcoporum cum ju-
re successionis, quæ nonnunquam
in Germania concedi debent Auto-
ritate Pontificia.

P 5

§. 144.

89.) Sess. 24. c. 19. de Reform.

90.) In quibusdam Ecclesiis, nominatim
in Cathedrali Constantiensi viget ad-
huc antiquus mos assumendi quosdam
Canonicos *Exspectantes*. Extra legiti-
mam talem consuetudinem, Canonicus
ul.

*Exspectativa-
rum specie-
ciem habent
Præmaria
Preces
Imperatoris:* §. 144. Una adhuc viget Exspecta-
tivarum species per *Primas*, seu *Pri-
marias Preces Imperatoris* 91.) qui
postquam ad hanc Dignitatem legi-
time est assumptus, habet jus no-
minandi personas idoneas Collatori-
bus ad Beneficia vacantia, vel va-
catura in Ecclesiis Romano-Germa-
nici Imperii intra mensem admitten-
das. Has *Primarias Preces* Decreto
Tridentino non comprehendi cen-
suit S. Congregatio *CARDINALIUM
CONCILII TRIDENTINI* 92.), quia Im-
perator speciali mentione dignus ibi
non

---

ultra præstitutum numerum contra pro-
hibitionem Concilii Tridentini assump-
tus, non posset prætere Jus ad proxi-
me vacaturam Præbendam.

91.) *Primarias* putant dici, quia præfe-
runtur cuivis Juri conferendi, præsen-
tandi, vel nominandi aliorum: *Pri-
mas*, quia sunt veluti prima Cæsaris
electi petitio; vel ut non nemo sentit,
quia *primis petentibus* conceduntur, jux-
ta illud, quod Conradus Abbas Ursper-
gensis in Chronico de Ottone IV. dicit:
*fuerat consuetudo Principum, ut hilariter
& prompte beneficia seu Ecclesias confer-
rent primis petentibus &c.*

92.) Vid. JOANN. A CHOKIER Schol. in
Primar. Prec. Imper. in procem.

non nominatur, & quidem studiose ex communiore Patrum sententia, licet aliqui voluerint addi Primarias Preces.

§. 145. Orta est hoc sæculo disputatio, quo Jure hæc Preces Imperatori competant? Nolumus indagare in primam harum Precum originem: formula earum antiquior non occurrit, quam quæ ad Ecclesias data est a RUDOLPHO I. Imperatore ex antiqua & approbata, ac a Divis Imperatoribus & Regibus inclytæ recordationis nostris Antecessoribus usque ad nos producta consuetudine 93.). Qualiscunque fuerit illa consuetudo, certe DURANDUS, qui eodem tempore vixit, privilegium istud vidit Bullatum 94.): sequentibus autem sæculis

Quarum origo non omnibus certa est:

93.) Vid. NAUCLERUS Chronic. Vol. 2. Generat. 43. fol. 974.

94.) In speculo Juris lib. 4. partic. 3. de Præb. & Dignit. §. 2. n. 7. Not. quod Imperator habet Privilegium, quod ego vidi bullatum, quod in qualibet Ecclesia Alemanniæ possit facere unum recipi. Legi ejusdem Rudolphi Primarias Preces Dilecto Principi suo Abbati in Nideraltach

lis nec consuetudinem sufficere credebant Imperatores & Doctores sine Indulto Pontificio. Agnoverunt id etiam Protestantes in Germania, qui inter Gravamina Ecclesiastica anno 1645. 21. Novembris Osnabrugæ exhibita, conquerebantur, quod Imperator in Ecclesiis Protestantium pergat uti Precibus Primariis, originem suam a Papa deducentibus 95.). Postquam autem inter Articulos Pacis etiam Jus Primariarum Precum omnino excutere non poterant 96.), mox mentem & calamum

---

tach inscriptas, ubi ex antiqua & approbata consuetudine exhortatur & mandat, ut Abbas Sifrido de March Clerico, de Beneficio Ecclesiastico curet provide-
re &c. Dat. Hagenaugie MCCLXXIV.
III. Kal. Marcii.

95.) MEJERN Act. Pac. Westphal. tom. I. fol. 821. *vom Pabst herrührende Preces Primariæ noch immer vollen gebraucht werden.* Et hodie etiam lites ex occasione Primariarum Precum ortas, decidunt Protestantes ex Jure Pontificio, ut patet ex STRUVII Introduct. ad Praxin Juris Canon. in Foris Protestant. part. 2. cap. 46.

96.) Instrum. Pacis Cæsareo-Suecic. Art. V. §. 18. *ubi sacra Cæsarea Majestas jus pri-*

lamum mutarunt, & ex variis fontibus Jus istud Imperatoris derivarunt 97.), ne jugi Papalis, ut loquuntur, reliquias in suis Ecclesiis tolerare viderentur. Imo etiam præter Imperatorem variis aliis Jus simile tribuunt, scilicet, Vicariis Imperii, Imperatrici, Reginae &c. quæ ratione jura diversissima inter se, vel etiam facta cum jure confundunt.

§. 146.

---

primariarum precum exercuit, exercent etiam in posterum, dummodo decedente Augustanae Confessione addictio, in ejus Religionis Episcopatibus Augustana Confessione addictus, ad normam statutorum & observantia idoneus, precibus fruatur. In mixtis vero ex utraque religione seu Episcopatibus seu aliis locis immediatis, precibus primariis presentatus non gaudeat, nisi beneficium vacans religionis confors possederit. Item §. 26. In quibuscunque etiam foundationibus mediatis, anno 1624. die prima Januarii, sacra Cæsarea Majestas primarias preces exercuit, exercent eas in posterum, ad modum circa bona immediata superius explicatum.

97.) Singulares tractatus de Primariis Precibus ediderunt Autores Protestantici **CORTÆUS, FRITSCHIUS, GRIBNERUS, MEYERUS, SCHILTERUS, SCHROETERUS, & Anonymus in Vindiciis**

Ufusta- §. 146. Qualiscunque demum, sit
men bo- origo, hodiernum tamen usum Pre-
diernus cum Primariarum ab Indulto Ponti-
depen- ficio dependere judicant Catholici
det ab Doctores passim 98.). Aliqui 99.)
Indulto nihilominus credunt, posse Impera-
Pontifi- torem ante Confirmationem Ponti-
cio: ficiam suæ Electionis, & ante ob-
 tentum Indultum, has Preces con-
 cedere ex indubia, certaue præ-
 sumptione de mente & voluntate
 Pontificis, cujus indultum, licet
 poste-

---

dicis primariarum Precum Cæsareæ
 Majestati competentium. Libris suis
 hanc materiam præter innumeros alios
 fusius inseruerunt VITRIARIUS, & in
 Notis ad illum PFEFFINGERUS Tom.
 3. fol. 83. seqq. SCHILTERUS de Libert.
 Eccles. Germ. lib. VI. c. 5. §. II. BÖH-
 MERUS Jur. Eccl. Protest. lib. III. tit. 5.
 §. 99. seqq. Item Consultat. tom. III.
 part. I. Responf. 19.
 98.) Fuse hanc materiam pertractat P.
 IGNATIUS SCHWARZ Colleg. Histor.
 part. VIII. quæst. 6.
 99.) WAGNERECK in Comment. Exe-
 get. ad C. 19. de Præbend. fol. 488. ENGEL
 ad eund. tit. §. 7. in fin. PIRHING ibid.
 n. 371. Hos sequitur LEURENIUS For.
 Benef. p. 2. sect. 3. c. 1. §. 10. q. 604.
 igna-

posterius datum, merito retrotrahetur ad ipsam Electionis diem. Poterat hæc doctrina tolerari ea ætate, qua neque Imperatores petere, nec Pontifices concedere Indultum tergiversabantur. Sed postquam jam iterato Pontificium Indultum petitum non fuit 100.), nec horum temporum Imperatores in formulis suarum Precum, ullam mentionem de gratia Pontificis faciunt; omnino tenendum est, has Primarias Preces ante Indultum Pontificium nec concedi, nec executioni dari posse; aut si dentur, non habere eas aliam vim, quam simplicis promissionis de Precista post obtentum Indultum nominando.

§. 147.

---

ignarus forte eorum, quæ jam suo tempore acta fuerant inter Pontificem ALEXANDRUM VII. & LEOPOLDUM I. Imperatorem.

100.) Vid. CONRADUS OLIGENIUS de Primar. Precib. Imper. n. 70. seqq. Autor hujus Dissertationis passim credebatur JUSTUS FONTANINUS: sed verum Autorem esse PETRUM MARCELLINUM CORRADINI, postea Cardinalem, affir-

Pro quo congrue imple- S. 147. Solet igitur electus Rex Romanorum, in Imperatorem promovendus, mox post Electionem suam, per Legatum Obedientiæ, ut vocant, solenniore pompa Romam missum, reverentiam & obedientiam erga Pontificem & Romanam Ecclesiam exhibere, approbationem Electionis suæ, nec non gratias & favores consuetos petere. Inter hos Pontifex specialiter concedit Indultum Primariarum Precum, per quas Imperator in singulis Ecclesiis nominat aliquem, cui conferatur Beneficium, ita tamen, ut singulæ collationes & singulæ Ecclesiæ ex hoc ultra, quam in uno Beneficio non graventur, ac ipsi Collatores saltem quatuor Beneficia Ecclesiastica conferre habeant. Hæ Preces se extendunt ad Germaniæ Beneficia, Dignitates, Personatus, Administrationes & Officia, electiva vel collativa, etiam Papæ reservata, in quibusvis mensibus quacunque ratione vacantia:

---

affirmat Giornale de Letterati d'Italia
tom. 7. fol. 486. Item Storia Letteraria
d'Italia. Vol. 8. fol. 354.

De Provisione Pontif. 241

tia: non tamen ad Dignitates post Pontificalem majores in Cathedralibus, aut Principales in Collegiatis; nec ad Monocularia; nec ad Beneficia Juris Patronatus Laici; nec ad ea, quæ ex natura sua requirunt Professionem regularem; neque ad vacantia per resignationem in favorem 1.); neque ad Vicarias temporales, Beneficia Manualia, perpetuo incorporata, commendata &c. aut per longævam consuetudinem, vel privilegium exempta 2.). Conceduntur autem Personis idoneis, quæ scilicet habent qualitates per Sacros Canones & Statuta Ecclesiarum requisitas 3.).

Q §. 148.

-
- 1.) Hanc limitationem passim tradunt Doctores, quia talia Beneficia nunquam vacant, ut ait PARISIUS de Resignat. Benef. lib. X. q. 7. n. 22. Sed Aulam Cæsaream hæc ratio non movet, ut docet experientia, si Precista instet & urgeat admissionem.
  - 2.) Vid. P. SCHMALZGRUEBER Confil. tom. 1. Conf. 31.
  - 3.) Multi Doctores censent, recipiendum esse Precistam, etsi careat qualitatibus

De Jure Rev. Eccles. Pars poster.

*Consti-
tuit Im-
perator
Execu-
tores.*   §. 148. Constituit insuper Impe-
rator aliquos Executores in Digni-
tate Ecclesiastica constitutos, qui
Autoritate Pontificia satagunt, ut
Preces ad effectum redigantur, etiam-
si interim Imperator jam esset mor-
tuus; Ordinarii autem Collatores
conferunt Beneficium vacans, ad
quod Precista vi Precum Imperia-
lium aspirat, declarando voluntatem
suam intra mensem notæ vacationis
4.). Imo in quibusdam Ecclesiis no-
lunt recipere Precistam, nisi ante
actua-

---

tibus secundum Statuta & Consuetudi-
nes Ecclesiarum requisitis; testaturque
WAGNERECK loc. cit. §. 3. fol. 494.
Ecclesiam quandam *coactam* fuisse, ta-
lem recipere a FERDINANDO II. nomi-
natum: at hoc loco non loquimur
de violenta coactione, sed de Jure.
Imperator non vult plus sibi sumere er-
ga Ecclesias Catholicas, quam erga
Protestantes: in his autem per Pacis
Westphalicæ Articulos adstringi se pas-
sus est, ut ad *normam Statutorum &
observantiæ idoneum* nominet. Art. V.
§. 18.

4.) Si admitti non petat ad Beneficium,
quod primo vacat; remanet ei jus ad
aliud postea vacaturum.

De Provisione Pontif. 243

actuale vacationem Preces suas in-
sinuaverit 5.).

§. 149. Ad Provisionem Pontifi- *Provi-*
ciam pertinet etiam Indultum, quod *det Pon-*
Pontifex solet concedere Cardinali- *tifex per*
bus Episcopis ad conferenda Bene- *Indultum*
ficia reservata, exceptis iis, quæ *Cardi-*
reservantur reservatione clausa in *nalibus*
Corpore Juris. Sunt autem hujus- *Episco-*
modi Indulta quandoque ampliora, *pis con-*
quandoque vero strictiora: & ideo *cessum;*
semper eorum tenor diligenter in-
spiciendus est, uti & variæ Pontifi-
cum Declarationes 6.).

Q 2 §. 150.

5.) In iis præcipue Ecclesiis, & in iis
mensibus istud prætenditur, quando
singuli Canonici per Turnum nominan-
di jus habent: ille enim, quem Tur-
nus contingit, post mortem unius mox
alium sibi gratum nominat, & difficul-
ter cedit Precistæ postea supervenienti.

6.) Vid. URBANI VIII. Constitutio 59.
& 60. publicata 10. Septemb. 1626. ubi
allegantur plures aliorum Pontificum
Constitutiones de hac materia.

ANASTASIUS GERMONIUS de Indultis.
HIER. GONZALEZ ad Reg. 8. Cancell.
Gloss. 24. n. 23. seqq.

FLAM. PARIUS de Resignat. Benefic.
lib. 7. q. 12. n. 23.

MELCH.

*Vel per
Com-
mendas,*

S. 150. Inter modos, quibus hodie Pontifex Beneficia concedit, numeratur *Commenda*, per quam juxta nomen suum 7.) proprie intelligitur custodia & administratio Ecclesiæ vacantis, donec alicui concedatur ejusdem titulus 8.). Ex variis tamen rationibus discessum jam pridem fuit ab hac significatione. Unde dividitur *Commenda* in *Temporalem*, si ad certum tempus; & in *Perpetuam*, si ad dies vitæ Ecclesia vel Monasterium alicui committitur. *Commenda* temporalis in utilitatem Ecclesiæ, fit a Prælati Ecclesiasticis: & quidem olim poterat Episcopus commendare Ecclesiam Parochialem ad sex menses 9.): hodie autem vacante Ecclesia Parochiali constituitur Vicarius 10.). In aliis Beneficiis

-
- MELCH. LOTTERIUS de Re Benefic.
lib. 2. q. 21. n. 103. seqq. Card. DE LU-
CA de Beneficiis Discurs. 1. 2. 3. seqq.
7.) *Commendare nihil aliud est, quam de-
ponere.* l. 186. ff. de V. S.
8.) C. 16. 17. dist. 61. C. 5. & 6. XXI. q. 1.
9.) C. nemo. 15. de Elect. in 6.
10.) Ad normam Concilii TRIDENT;
sess. 24. c. 18. de Reform,

De Provisione Pontif. 245

eiis non curatis plus licere Episcopo credendum est, ita tamen ut Commenda solum fiat in utilitatem Ecclesie ex gravi causa, qua cessante revocaretur etiam Commenda, & Commendatarius non habuisset liberam dispositionem, nec potuisset fructus convertere in usus proprios. Hodiernas autem Commendas perpetuas in utilitatem Commendatarii dat solus Pontifex cum potestate libere disponendi de fructibus, sicut competit vero Beneficiato, qui habet titulum II.)

§. 151. Frequenter olim Abbatia^{Quarum} commendabantur Episcopis, vel pro^{abusus} restituendis Monasteriis jam fere collapsis; vel pro meliori Episcoporum sustentatione. Demum abusus invaluit Abbatias commendandi etiam

Q₃

Lai-

II.) *Hoc commendarum genus Majores nostri ignorabant, ait THOMAS CAMPEGIUS tract. de Commendis Benefic. n. 5. Diversa Commendarum genera ex Epistolis S. GREGORII M. recenset THOMASSINUS vet. & nov. Eccles. Discipl. p. 2. lib. 3. c. 10.*

Laicis & Militibus 12.). Hoc abusu sublato, permanserunt tamen Commendæ Personis Ecclesiasticis factæ 13.), ex ea etiam causa, ut haberetur prætextus possidendi plura Beneficia 4.). CLEMENS V. Pontifex ad initium Sæculi XIV. minus favo-

12.) Malum hoc etiam invasisse Germaniam, colligimus ex Concil. MOGUNT. Anno 888. celebrato sub Arnulpho Rege Germaniæ c. 25. ubi aliquid ordinatur de *Monasteriis Clericorum, Monachorum, atque Puellarum, quæ Clericis, sive Laicis beneficii jure donata sunt* &c. OTTO FRISING. Chron. lib. 6. c. 18. ARNOLPHUM Bavariæ Ducem arguit, quod possessiones Ecclesiarum & Monasteriorum militibus distribuerit. Sed Autor Justæ Defensionis Arnolphi sect. V. eum quidem non omni culpa liberum pronuntiat, facti tamen invidiam extenuat.

13.) Lupus Ferrariens. Epist. 25. sic scribit: *fama versatur inter nos, Clericos Palatii, diversorum Cœnobiorum sibi Dominium optare atque pascere, quibus nulla sit alia cura, nisi ut suæ avaritiæ, oppressione servorum Dei, satisfaciant.*

14.) Quod aliquis possit unam Ecclesiam in Titulum, alteram commendatam tenere, concedit LEO IV. c. 3. XXI. q. 1. vid. supra Tit. VIII. de Benefic. §. 112.

favorabilem Ideam Commendarum nobis ingerit 15-); fatetur enim, se ex variis affectibus humanis, ad importunas precum instantias, nonnullis Ecclesiis ac Monasteria sub Commendæ nomine commisisse; ob plurima autem negotia nequivisse serio cogitare, an id fieri decuisset: demum periculosa infirmitate correptum, ad id aciem mentis suæ direxisse, & evidenter perspexisse, quod Ecclesiarum & Monasteriorum eorundem cura negligatur, bona & jura ipsorum dissipentur, ac subiectis personis & populis spiritualiter plurimum & temporaliter derogetur &c.: quare omnes & singulas provisiones hujusmodi revocavit, cassavit, annullavit.

§. 152. Vel effectum non habue-*Non sa-*
runt hæc pia desideria, vel mox ite-*tis e-*
rum usus Commendarum increbuit. *menda-*
Certe PAULUS II. altero post Electio-*tus.*

Q4

nem

15.) Extrav. 2. de Præbend. inter Com-
mun. Pari stylo in Commendarum in-
commoda invehitur LEO X. Constit.
VII. §. 9. Paraphrasin dictæ Extrava.
ganti addit REBUFFUS Prax. Benefic.
part. I. tit. de Commenda, §. 10. seqq.

nem die admonitus, ne id vitium
 latius serpere fineret, respondisse di-
 citur, Monasteria plus quam quin-
 genta a Pontificatu CALLISTI III. (id
 est, per annos non omnino decem)
 in eam diem commendata Clericis,
 nulla Regula devinctis 16.). Per-
 gunt vigere hæ Commendæ passim
 in aliis Regnis: in Germania autem
 nostra, licet olim Episcopis plus per-
 missum fuerit (supra Tit. VIII. de
 Benefic. §. 113.), hodie, cum E-
 lectiones per Concordata firmatæ
 sint, rarior est Commendarum per-
 petuarum usus, nisi Capitula con-
 cordibus suffragiis postulent Episco-
 pum vel Abbatem Commendatarium
 17.): aut nisi Abbatæ jam ab anti-
 quo tempore sint incorporatæ cui-
 dam Episcopatu.

§. 153.

16.) RENAT. CHOPPINUS de Jure Cœno-
 bit. lib. 1. tit. 1 n. 14.

17.) Nostra ætate plura Capitula Cathe-
 dralia & Metropolitana postularunt
 Commendatarium FRANCISCUM LU-
 DOVICUM ex Domo Palatina, Ordinis
 Teutonici Magnum Magistrum, insigni
 Ecclesiarum illarum emolumento. Et
 Canonici Regulares in Berchdoltsgaden
 per multos annos postulayerant Præpo-
 situm Commendatarium ex Domo Ba-
 varica.

§. 153. Commendatarius perpetuus habet tam obligationes, quam Jura, ac si haberet titulum: non potest alienare immobilia, nec mobilia pretiosa: confert Beneficia: gaudet prærogativis & honoribus Abbatis Titularis: curam gerit, ne Cultus Divinus, vel numerus Religiosorum diminuatur. Religiosi manent sub Jurisdictione suorum Superiorum Regularium, & in quolibet Monasterio commendato est Prior Claustralis, aut alius Superior Regularis pro disciplina interiore Monasterii 18.). Cessante Commenda non inducitur nova vacatio per obitum Commendatarii 19.); sed

Obligatio & Jus Commendatarii.

Q

Be-

- 18.) Concilium TRIDENTINUM sess. 21. C. 8. & sess. 25. c. 20. de Reform. curam Monasteriorum commendatorum injungit Episcopis, & Visitationem præcipit, exceptis illis, quæ subsunt Abbatibus Ordinum suorum Capitibus. INNOCENTIUS X. Const. 62. Anno 1654. confirmat Privilegia Cisterciensium, ut Commendatarii nullam Jurisdictionem in Monachos exercent. Add. P. SCHMALZGRUEBER tom. I. Conf. 41.
- 19.) Hoc non esse verum in Francia, notat REBUFFUS Prax. Benefic. p. I. tit. I. de Commenda. n. 51.

Beneficium vacat semper ut prius, & quodammodo resurgit prima vacatio, adeo ut non sit attendendus mensis, in quo Commendatarius obierit 20.). Nihilominus Ecclesia commendata non dicitur omnino vacare, cum Commendatarius possessionem & administrationem habeat: & hinc, qui vult impetrare Beneficium, mentionem debet facere de Commenda; alias Provisio est subreptitia, quia Pontifex non censetur alicujus Juri derogare velle 21.).

TITU.

20.) **TAMBURIN.** de Jure Abbat. tom. 1. disp. 4. quæst. 6. n. 2.

21.) De Commendis consuli possunt **THOMASSINUS** p. 2. lib. 3. c. 10. seqq. **VAN ESPEN** Jur. Eccl. univ. p. 1. tit. 31. c. 7. **LEZANA** Oper. tom. 4. Consultat. 57. **FAGNANUS** in c. dudum & c. cum ad nostram. de Elect. & alibi sæpius. **BARBOS.** de Offic. & Pot. Episc. p. 3. alleg. 59.

HIERON. GONZALEZ ad Reg. 8. Cancell. Gloss. 5. §. 8. **MANDOSIUS** in Regul. Cancell. 30. q. 3. & Reg. 32. q. 7.

GARCIA de Benefic. part. 4. c. 4. **FLAM. PARIS.** de Resignat. benefic. lib. 2. q. 27. præter alios prioribus numeris allegatos.